

HOTELSKA KAVA I NOVI TRENDOWI U UGOSTITELJSTVU

Domagoj Trusić

Stručni rad

<https://doi.org/10.20867/hk.1.9>

Sažetak

Hotelski sustav ima više modula ugostiteljstva te je u svakom prisutna kava kao proizvod i usluga. Pristup za svaki modul je drugačiji te postoje parametri koji definiraju koja kava se služi u kojem ugostiteljskom modulu. Uvođenje novih trendova u kavi donosi osvježanje u ponudu hotelskog sustava, ima imperativ podizanja kvalitete sirovine na *specialty* kvalitetu te kuhanja i posluživanja kave prema potrebama modula. Trendovi u ugostiteljstvu promijenili su navike gosta i u kavi. Kava kao finalni proizvod mora poštivati proizvodne standarde, što uniformiranost proizvoda i svježinu postavlja kao imperativ. Očekivanja gosta od šalice kave su se povećala jer je senzibilizirao nepce. Cijeni se porijeklo i transparentnost, kako u hrani, tako i u kavi, tako da proizvod s više informacija ima veću vrijednost. Kvaliteta napitka ponekad ne ovisi o kvaliteti kave, već i o stilu kuhanja. Funkcionalnost i cijena nisu više jedini parametri pri odabiru. Kava u hotelu treba biti bez brenda, ali jasno definirane i komunicirane kvalitete. *Specialty* kvaliteta kave i educirani barista su obligatorni za 4+ kategorizaciju hotela jer to prati ostalu ponudu.

Ključne riječi kava, *specialty coffee*, hotelska kava, barista, edukacija

UVOD

Plod pod punim nazivom *Coffea* odnosno ekstrakt koji svakodnevno pijemo, koji je ušao u srž životnog stila, pa tako i u ugostiteljstvo i hotelski sustav općenito nazivamo kavom. Govorimo o namirnici koja postiže puni potencijal organoleptičkih svojstava oko 15 dana od prženja. Nakon 30 dana prženja, neovisno o pakiranju i stanju namirnice (zrno ili mljevena kava) kava gubi oko 20% organoleptičkih svojstava. Kava kojoj svježina opada stajanjem, te nakon 60 dana gubi većinu individualnih organoleptičkih karakteristika i u dodiru s kisikom oksidira, laički rečeno nazivamo starom. Kroz cijeli rad spominjemo kavu i pod tim nazivom mislimo na napitak, međutim, za napitak se ne koristi plod, niti sjemenka s drveta *Coffea*, već se taj plod nakon branja obrađuje, selektira, prži, melje, kuha uz pomoć otapala (otapalo je voda), te se dobiveni ekstrakt konzumira. Kava kao namirnica danas u svijetu ugostiteljstva s najvećim gastronomskim potencijalom postaje dio doživljaja. Doživljaja koji kreiramo autentično s određenom destinacijom, te njen okus i miris upotpunjuju sliku destinacije. Kada govorimo o hotelskom sustavu, gledajući servis i ambijent koji će upotpuniti taj doživljaj, a kroz osnovni proizvod (kavu) koji se može razlikovati od objekta do objekta, možemo naglasiti ekskluzivnost i glamur. Kava i napitci na bazi kave čine temeljni dio menija skoro svakog modula jednog hotela te kategorizacija istog određuje pristup, nivo kvalitete i uslugu kave. Pristup kroz module generira sasvim drukčiju sliku od one koja danas vlada u hotelima. Tržište brendova je zaslijepilo marketinškim alatima osobe koje odlučuju o izboru proizvoda u hotelima u Hrvatskoj, tako da se kava kupuje brendovski, a ne namjenski ili funkcionalno. Svježina i porijeklo su u drugom planu, a šalice u koje se serviraju napitci su često van standarda, tako da proizvodi nisu ono što gost očekuje. Kava i napitci na bazi kave referiraju se na kategorizaciju te korištenje instant kave upućuje na neprofesionalnost. Nadalje, svježina i uniformiranost proizvoda obligatorni su te oscilacije u izgledu, okusu i teksturi nisu

dozvoljene. Temeljem ovih parametara gore navedeni stilovi kuhanja mogu zadovoljiti potrebe postojećih modula kako je navedeno. Uz određene modifikacije moguće su varijacije.

1. KAVA I DANAŠNJI TRENDVI

1.1. Kava

Kava je opći naziv za plodove i sjemenke drvolike zimzelene biljke roda *Coffea* iz porodice Rubiaceae. Za izradu proizvoda od kave upotrebljavaju se samo kave vrste *Coffea* L. iz grupe *Eucocoffea* (*C. arabica*, *C. canephora*, *D. abeocute*, *C. dewevrei*, *C. congensis*, *C. stanophylla*, *C. liberica*, *C. arabusta*). Ekvatorsko područje je područje uzgoja i plantaže kave. Područje opisuje tropska i suptropska klimatska zona te visoravni između 600 i 1500 m nadmorske visine s količinom oborina od 1500 do 2000 mm. Plod kave je veličine trešnje te izraste u obliku kuglastog grozda s 5 do 10 bobica. Tijekom zrenja plod mijenja boju od zelene, preko žute, crvene, da bi u stadiju optimalne zrelosti za preradu poprimio crvenoljubičastu boju.

U svakom plodu nalaze se dvije polukuglaste sjemenke, odnosno dva kavina zrna, a u 10 do 15% slučajeva nalazimo samo jedno zrno ovalnog oblika poznate pod nazivom perl-kava, može se naći i dva zgrbljena zrna ili čak tri zrna (Brown, 2018).

Kava laički spada u skupinu voća i pristup treba biti prilagođen tome. Svježina i uvjeti čuvanja su imperativ. Pun potencijal kave je oko 15 dana nakon prženja, te nakon toga do 30. dana. Nakon prženja, neovisno o pakiranju i stanju namirnice (zrno ili mljevena kava), kava gubi oko 20% organoleptičkih svojstava. Nakon 60 dana većina individualnih organoleptičkih karakteristika se gubi te u dodiru s kisikom nakon otvaranja vrećice ona vrlo brzo „ostari“ na svoju realnu starost i kavina ulja oksidiraju.

1.2. Napitci od kave

Kava je naziv širokog značaja. Tako se naziv „kava“ primjenjuje za proizvode kao što su svježi plod kave, suhi plod kave, kava u ljusci, sirova kava, monsunska kava, polirana kava, kava bez kofeina, pržena kava u zrnu ili mljevena, ekstrakt kave, instant kava i napitak od kave (Mandić, 2006). Zanimljiva je činjenica da se za napitak ne koristi plod, niti sjemenka s drveta *Coffea*, već se taj plod nakon branja obrađuje, selektira, prži, melje, kuha uz pomoć otapala (otapalo je voda), te se dobiveni ekstrakt konzumira.

Uniformiranost proizvoda je ključna u ugostiteljskom sustavu, pa tako i u kavi kao napitku. Najvažnije je, dakle, postaviti standard u isporuci te praktičnu nomenklaturu artikala, prilagođenu i iskomuniciranu s vizualnim prikazom. U višoj frekvenciji posla tj. gužvi često izostaju osnovni elementi. *Specialty* kvaliteta još dodatno traži animaciju kroz razne materijale da bi se kod gosta stvorilo osjećaj dodane vrijednosti u napitku. Nadalje, nekolicina hrvatskih hotela uvrstila je u doručak automatske aparate za kavu koji nude nepersonalizirane napitke, često i van standarda, te niska kvalitete sirovine kave i mljeko u prahu ruše dodatno finalni napitak. Trend kave na doručku je da se ponudi visoka ili *specialty* kvaliteta kave te se to iskomunicira s gostom.

1.3. Proizvodi od kave

Globalna paradigma da kava ima okus kave prerasla je u novi trend gdje kava kao namirnica s najvećim gastronomskim potencijalom postaje dio doživljaja; doživljaja koji kreiramo autentično za određenu destinaciju te njen okus i miris upotpunjuju sliku destinacije. Kave s geografskim porijeklom (*single origin* kave) te *specialty* kvaliteta dobivaju na značaju jer za malu razliku u cijeni možemo transformirati komercijalni meni u nešto “*craft*” i posvećeno gostu. Servis i ambijent upotpunit će taj doživljaj, a kroz osnovni proizvod koji se može razlikovati od objekta do objekta možemo naglasiti ekskluzivnost i glamur. Kategorije kvalitete kave:

- Niska - instant i mljevena
- Srednja - mljevena i zrno
- Visoka 100% arabika - zrno i SS
- *Specialty* - zrno i SS.

1.4. Kava u hotelskoj ponudi

Pristup kroz module generira sasvim drukčiju sliku od one koja danas vlada u hotelima. Tržište brendova je zaslijepilo marketinškim alatima osobe koje odlučuju o izboru proizvoda u hotelima u Hrvatskoj tako da se kava kupuje brendovski, a ne namjenski ili funkcionalno, kao što uvod ukazuje. Svježina i porijeklo su u drugom planu, a šalice u koje se serviraju napitci često su van standarda, tako da proizvodi nisu ono što gost očekuje. Forsiranje služenja *espresso* kave na manje frekventnim lokacijama dodatno ruši kvalitetu jer je kava potpuno ishlapljela. Isto tako i kod *coffee-breaka* često *espresso* aparat ne može zadovoljiti potrebu za velikim brojem napitaka u kratkom roku. Na doručku superautomatski aparati nude loše napitke iz loših namirnica u lošim šalicama u hotelima s 4 i više zvjezdica. Dakle, trenutno vlada kaos jer svi pokušavaju pomiriti potrebe i navike potrošača preko *espresso* aparata, a ne uzimaju u obzir ostale stilistike kuhanja i njihove prednosti. Npr. *Cold brew* kava ljeti koja se može konzumirati cijeli dan jer je hladna i ne zagorča kad odstoji ili se servira s ledom.

1.5. Hotelska kava kroz module

Kava i napitci na bazi kave čine temeljni dio menija skoro svakog modula jednog hotela te kategorizacija istog određuje pristup, nivo kvalitete i usluge kave. No, to nije jedini parametar, već je i sam tip modula definiran kroz frekvenciju služenja i složenost koji stil kuhanja kave smješta tamo gdje pripada. Ovako izgleda ta podjela:

- a) doručak – filter kava i/ili *espresso* iz profesionalne opreme
- b) *lobby bar* – *espresso* iz profesionalne opreme
- c) kavana – *espresso* iz profesionalne opreme te opcionalno ostali stilovi kuhanja
- d) *pool bar/beach bar* – *espresso* iz SS (*single serve*) sistema/kapsule ili *cialde*
- e) wellness – nepotrebna/*espresso* iz SS (*single serve*) sistema/kapsule ili *cialde*
- f) večera i/ili ručak – *espresso* iz SS (*single serve*) sistema/kapsule ili *cialde*
- g) *a’la carte restoran* – *espresso* iz SS (*single serve*) sistema/kapsule ili *cialde*
- h) *coffee break* – filter kava i *espresso* iz SS (*single serve*) sistema/kapsule ili *cialde*
- i) *brunch* – *espresso* iz profesionalne opreme.

Ad a.) DORUČAK – FILTER KAVA I/ILI ESPRESSO IZ PROFESIONALNE OPREME

Važnost prilagođenog doručka u hotelu nepotrebno je objašnjavati, te su funkcionalnost i estetika kao imperativi najvažniji kod donošenja odluke kakvu kavu kuhati. Uvriježeno je da na doručku ponudimo filter kavu, no kroz najnižu kvalitetu kave cjenovno i kvalitativno nismo u mogućnosti zadovoljiti potrebe gosta jer proizvod dobiven takvim odabirom nije pitak bez dodanog šećera ili mlijeka.

Espresso iz profesionalne opreme drastično poskupljuje doručak, ali se u biznis klasi hotela 4+ često uvodi ta praksa. *Specialty* kava je preporučljiva u takvom objektu.

Ad b.) LOBBY BAR – ESPRESSO IZ PROFESIONALNE OPREME

Hotelski *lobby bar* vrlo je širok pojam jer se taj modul ovisno o specifičnim uvjetima može razlikovati od najmanjeg priručnog funkcionalnog šanka do glamuroznog modula s velikim izborom destilata i širokom ponudom koktela. Kava je najfrekventniji proizvod u *lobby* baru i kao takva ima veliku važnost. Odabir kvalitete bi trebao biti u skladu s klasom hotela. U hotelima 4+ ili biznis hotelima trebalo bi se odabrati 100% *arabiku* ili *specialty* kvalitetu jer gost to očekuje.

Ad c.) KAVANA – ESPRESSO IZ PROFESIONALNE OPREME TE OPCIONALNO OSTALI STILOVI KUHANJA

Često u hotelskom sustavu više kategorije nalazimo i kavanu, mjesto za druženje i relaksaciju i, kao što sam naziv kaže, za uživanje u kavi. Kava kao proizvod koji se naručuje tijekom cijelog dana, ali najviše ujutro ima u kavani najvažniju ulogu te beskompromisno kvaliteta mora biti najviša. Servis i ambijent moraju biti prilagođeni ispijanju kave te je raspored sjedenja ključan za dobivanje kavanske atmosfere. *Espresso* aparat može biti i skriven od gosta, ali servis to mora nadoknaditi, glamur i ekskluzivnost kojom odišu svjetski poznate kavane mora zavoditi gosta i unutra i na terasi. *Specialty* kava i educirani barista imperativ su takvog objekta

Ad d.) POOL BAR/BEACH BAR – ESPRESSO IZ SS (SINGLE SERVE) SISTEMA/ CAPSULE ILI CIALDE

Veliki problem je osigurati kvalitetan proizvod na bazenu. Kava koja je izrazito higroskopska namirnica osjetljiva je na vlagu te će sistemi koji imaju pakiranje za dozu sigurno omogućiti lakšu i bolju isporuku kvalitetnih napitaka. Kada se uzme u obzir i sezonalnost, takav je odabir za stil kuhanja također najlogičniji. O kvaliteti same kave te dodatku *cold brew* kave kao osvježavajućeg stila kuhanja pogodnog i za miješanje treba individualno procijeniti potencijal.

Ad e.) WELLNESS – NEPOTREBNA/ESPRESSO IZ SS (SINGLE SERVE) SISTEMA/ KAPSULE ILI CIALDE

Danas je kava dostupna od kioska preko ureda pa tako gost očekuje da mu treba biti dostupna i dok se osvježava u wellnessu, mada se sama funkcionalnost kave koja uzbuđuje i elevira kosi s namjerom wellnessa da vas opusti i logičniji odabir bio bi biljni, herbalni čaj ili neki komad voća. No, ukoliko postoji potreba, SS sistemi su upravo idealni za takav tip objekta.

Ad f.) VEČERA I/ILI RUČAK – ESPRESSO IZ SS (SINGLE SERVE) SISTEMA/KAPSULE ILI CIALDE

Kava nakon ručka ili večere u mnogim europskim kulturama dominira kao ritual. I mi u hotelu moramo imati dostupnu tu opciju. No, niža frekvencija i korištenje tradicionalne opreme samo par sati dnevno sigurno će bitno utjecati na finalni napitak. SS sistemi su i u ovom modulu sigurno najefikasnije rješenje.

Ad g.) A'LA CARTE RESTORAN – ESPRESSO IZ SS (SINGLE SERVE) SISTEMA/KAPSULE ILI CIALDE

Kava nakon ručka ili večere u mnogim europskim kulturama dominira kao ritual te bi i mi u hotelu morali imati dostupnu tu opciju. No, niža frekvencija i korištenje tradicionalne opreme samo par sati dnevno sigurno će bitno utjecati na finalni napitak. SS sistemi su i u ovom modulu sigurno najefikasnije rješenje.

Ad h.) COFFEE BREAK – FILTER KAVA I ESPRESSO IZ SS (SINGLE SERVE) SISTEMA/KAPSULE ILI CIALDE

Velike grupe koje treba poslužiti nisu lak zadatak kada se radi o kavi, ali automatski filter uređaji mogu osigurati 10 litara kave svakih 10 minuta i kroz cijeli period pauze ako se pripremi unaprijed neograničenu količinu kave. Svi ostali sustavi su za velike grupe nedostatni, no mogu biti podrška kao opcija.

Ad i.) BRUNCH – ESPRESSO IZ PROFESIONALNE OPREME

Kultura *bruncha* još uvijek nije u Hrvatskoj jaka premda mi imamo pandan u obliku *marende* oko 11.00 sati. U Europi se taj obrok koji može biti par zalogaja i kava i/ili sok pretvorio u ritual koji *bonvivanima* koji spavaju do kasno nudi prvu hranu. Tako i u hotelskom sustavu takav tip obroka može biti vrlo zanimljiv dodatak na postojeću ponudu. Od kave se očekuje da bude najviše kvalitete jer će neki od gostiju u toj pauzi između doručka i ručka odabrati samo nju i praviti društvo drugima koji jedu. Opet, ovisno o frekvenciji treba dobro procijeniti hoće li ići na tradicionalni aparat ili SS sistem. *Specialty* kava je preporučena u takvom tipu objekta.

ZAKLJUČAK

Trendovi u ugostiteljstvu su promijenili navike gosta i u kavi. Kava kao finalni proizvod mora poštivati proizvodne standarde, što uniformiranost proizvoda i svježinu postavlja kao imperativ. Očekivanja gosta od šalice kave su se povećala jer je senzibilizirao nepce. Cijeni se porijeklo i transparentnost, kako u hrani, tako i u kavi, tako da proizvod s više informacija ima veću vrijednost. Kvaliteta napitka ponekad ne ovisi o kvaliteti kave, već i o stilu kuhanja. Funkcionalnost i cijena nisu više jedini parametri pri odabiru. Kava u hotelu treba biti bez brenda, ali jasno definirane i komunicirane kvalitete. *Specialty* kvaliteta kave i educirani barista obligatorni su za 4+ kategorizaciju hotela jer to prati ostalu ponudu.

REFERENCE

- Brice C.F, Smith A.P. (2002.), "Effects of caffeine on mood and performance: a study of realistic consumption", *Psychopharmacology*, Vol.164, str. 188–192., DOI 10.1007/s00213-002-1175-2.
- Brown, R. (2018.), *Dear coffee buyer- A guide to sourcing green coffee*, Scott Rao coffee books, str. 49-53, 91-95.
- Illy, A., Viani R. (1995.), *Espresso coffee the science of quality*, Elsevier Academic Press, str. 108-115, 290-304.
- Mandić, L. M., Perl, A. (2006.), *Osnove senzorske procjene hrane*, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera, Osijek, str. 19-23, 56-68.
- Narodne novine (8.12.2004), *Pravilnik o kvaliteti kave, kavovina, te proizvodima od kave i kavovina*. Zagreb: (N.N. 172/2004) str. 3003
- Scott, R. (2019.), *Coffee roasting best practice*, Independent Publisher, str.11-13, 34-40, 78-82.

DOMAGOJ TRUSIĆ, Specijalist za kavu, Voditelj edukativnog centra za kavu
Hug & punch
Dalmatinskih brigada 35, Matulji, Hrvatska
Telefon: +385-99-3736320
E-mail: jadriks@gmail.com